

Lausunnon antaminen kaavaluonnoksesta koskien Punkaharjun keskustaajaman asemakaavan muutosta ja laajennusta, Metsä Woodin tehdasalue

RAKYL 18.06.2025 § 92
272/10.02.03.00/2022

Valmistelija	Rakennustarkastaja Juha Karvinen, p. 044 417 4692, juha.karvinen@savonlinna.fi; vs. ympäristösuunnittelija Pirkko Räikkönen, pirkko.raikkonen@savonlinna.fi, p. 044 417 4687 ja ympäristöinsinööri Hanne Turunen, p. 044 417 4690
Selostus	Teknisen lautakunnan päätöksellä 15.2.2022 § 26 vireille tullut kaavamuutos- ja laajennus koskee Punkaharjun keskustaajamassa sijaitsevaa Metsä Woodin tehdasaluetta ja sen tarkoitus on muuttaa kaavatilanne vastaamaan olemassa olevaa sekä mahdollistaa Punkaharjun tehtaiden toiminnan kehittäminen teollisuusalueella. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 77,3 ha, josta vesialuetta noin 16,6 ha. Teollisuusalue laajenisi kaavaluonnoksen mukaan entisen koulun (nykyisen päiväkodin) ja käytöstä poistettujen, purettavien asuinkerrostalojen alueelle. Palomäentien katulinjausta siirretään lähemmäksi rautatietä. Olemassa oleva hautausmaa säilyy kaavaluonnoksessa hautausmaana. Kaavaluonnoksen keskeinen ajatus on täyttää vesistöä joko mahdollisimman laajalta alueelta (VE1, 24 ha) tai pinta-alaltaan hieman suppeammin (VE2, 19 ha). VE1 mukainen täyttö ulottuisi aina Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajaan ja jopa 15 metrin vesisyvyyteen saakka, täyttöön tarvittavan massamäärän ollessa vähintään 2 200 000 m³rtr. VE2 käsittää hieman suppeamman alueen ja siinä rajataan vesialueen syvemmät alueet pois, täyttöön tarvittavaksi massamääräksi arvioidaan 1 400 000 m³rtr. Kaavakartta on <u>esityslistaliitteenä A</u>. Luonnos kaavaselostuksesta, , natura-arviointi, täyttöalueen virtausmallinnus, vesialueen täytöstä laadittu esiselvitys sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma ovat luettavissa Savonlinnan kaupungin verkkosivuilla.
Toimivalta	Hallintosäätö luku 4, 5 §:n 10. kohta.
Lapsivaikutusten arviointi	Päiväkodissa olevien lasten hoitopaikan siirrolla ei arvioida olevan merkittäviä lapsivaikutuksia, koska uusi päivähoitopaikka sijaitsee samalla alueella ja uusissa tiloissa.
Yritysvaikutusten arviointi	Käy ilmi lausunnon sisällöstä.
Esittelijä	Rakennustarkastaja Karvinen Juha
Päätösehdotus	Lautakunta kiittää kaavoituspalveluita lausuntopyyntöä ja päättää todeta lausuntonaan Punkaharjun keskustaajaman asemakaavan muutos- ja laajennusluonnoksesta seuraavaa: Kumpikin vesistötäytön vaihtoehto on erittäin massiivinen toimenpide, jolla voidaan arvioida olevan niin rakentamisen aikaisia vaikutuksia vesistön laatuun kuin muuhun ympäristöön (kuten veden samentuminen ja

meluhaitat) kuin myös pysyviä vaikutuksia esimerkiksi vedenlaatuun vähintään Kauvonlahdella.

Vesistötäytön rakentamisvaihe on sen massiivisuuden vuoksi pitkäaikainen hanke ja rakentamisen aikaiset vaikutukset ovat pitkälti riippuvaisia paitsi täyttöön käytettävän louheen ominaisuuksista, niin myös mm. sadannasta sekä Saimaan vedenkorkeudesta. Kaikki vaikuttavat tekijät ja olosuhteet tulee ottaa riittävästi huomioon vesistörakentamisessa, mikä hankkeen suuruuden vuoksi on todennäköisesti vähintään haastavaa.

Virtausmallinnuksen mukaan Kauvonlahti kapenee suuosaltaan merkittävästi noin 400 metristä 240 metriin ja mallinnuksen mukaan virtausnopeus kasvaa luonnonsuojelualueella ja hieman vähenee Kauvonlahdella; kuitenkin muutoksella ei mallinnuksessa arvioida olevan vaikutuksia eliöstöön tai muuhun luontoon.

Ympäristönsuojeluviranomainen kiinnittää kaavoituspalveluiden huomiota siihen, että Punkaharjun tehdas johtaa jätevetensä vesistöön ja tehtaalla on, huolimatta tekemistään parannuksista jätevedenpuhdistamoon ja muihin prosesseihin, ollut edelleen vaikeuksia päästä asetettuihin puhdistustavoitteisiin. Mikäli massiivinen vesistöntäyttö tehdään ja virtaama Kauvonlahdessa edelleen vähenee, tulisi jätevedenpuhdistamolle tehdasalueen ympäristöluvassa asetetut puhdistustavoitteet päivittää vastaamaan muuttunutta tilannetta ja nämä tavoitteet tulee tosiasiallisesti myös saavuttaa. Vesistötäytön toteutuminen vaatii kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan tehtaalle myönnetyn ympäristöluvan avaamisen uudelleen käsiteltäväksi tehtaan ympäristössä tapahtuvien oleellisten muutosten vuoksi.

Lisäksi on huomioitava, että Puruvedestä purkautuu Pihlajaveteen kirkasta ja niukkaravinteisesta vettä ja vähäinenkin virtauksen heikentyminen voi vaikuttaa Kauvonlahden vedenlaatuun. Natura-arvioinnissa esitetty käsitys siitä, että vaikutusta Kauvonlahden vedenlaatuun ei olisi, ei ota huomioon Puruvedestä tulevan vedenlaadun merkitystä. Lisäksi kaavaluonnoksen asiakirjoissa tuodaan esiin, että täytön lopullista kokoa ja sen vaikutuksia ei voitu täysin arvioida mm. pohjan ominaisuuksien tuntemattomuuden vuoksi. Saimaan vedenpinnan vaihtelu todetaan epävarmuustekijäksi myös arvioinnissa ja tämän huomioon ottaminen on oleellista niin kaavoituksessa kuin mahdollisen vesistötäytön toteutusvaiheessa.

Vesialueen täyttö vaatinee vesitalousluvan lisäksi myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja menettely on aloitettava riittävän aikaisessa suunnitteluvaiheessa, jotta eri vaihtoehdot ovat aidosti mahdollisia. Vesialueen täytön tulisi olla mahdollisimman suppea, kaavoituksella ei tule mahdollistaa todellista tarvetta suurempaa täyttöä eikä tule sallia täytön ulottuvan luonnonsuojelualueen välittömään läheisyyteen saakka.

Kaavan laatimisen yhteydessä tehtyjen natura-arvioinnin ja virtausmallinnuksen olisi toivonut olevan perusteellisempi ja laaja-alaisempi, etenkin virtausmallinnuksen ollessa lähinnä työpöytämallinnukseen perustuva ja siten suppea sekä epävarmuuksia sisältävä. Vesistörakentamisen vaikutusarvioinnin olisi toivonut jo kaavoitusvaiheessa ulottuvan myös louheen kuljetuksen vaikutuksiin.

Hulevesien hallinta

Kaava-aineisto käsittelee hulevesivaikutusta lähinnä rakentamisen aikaisilla vaikutuksilla. Yleisissä kaavamääräyksissä vaaditaan alueella muodostuvilta hulevesiltä laadullista hallintaa, mitä on pidettävä

positiivisena. Kaavamääräyksiin tulisi kuitenkin lisätä myös vaatimuksia hulevesien määrälliseen hallintaan, kuten rakentamattomien pintojen vaade taikka hulevesien riittävä viivyttäminen ennen hulevesien johtamista edelleen. Alueen hulevesisuunnitelma tulee esittää ympäristönsuojeluviranomaiselle hyväksyttäväksi rakentamisluvan yhteydessä. Hulevesien johtamista käsittelemättömänä vesistöön ei tulisi sallia.

Sadevesikaivojen tulisi olla suljettavissa viipymättä mahdollisten kemikaalivahinkojen ympäristövaikutusten minimoimiseksi ja sana ”viipymättä” tulisi lisätä kaavamääräyksiin.

Vaikutukset luontoon, luonnonympäristöön ja ilmanlaatuun

Täyttöön käytettävien massojen tulee soveltua tarkoitukseensa, ne eivät saa sisältää haitta-aineita itsessään ja lisäksi on huomioitava alueen luonnollinen vedenkierto; Punkasalmen pohjavesialue on luonnostaan vettä ympäristöönsä purkava, mutta rannan läpäisevyyden vuoksi virtaus voi olla toisinkin päin ja vedenottomäärien ollessa suuria on rantaimetyminen mahdollista. Samentumista tulee estää esim. silttiverhoilla ja verhon vaikutus saimaannorppaan tulee arvioida ennen kaavaluonnoksessa esitettyjen vesialueiden täyttöjen mahdollistamista. Kokemuseräinen tieto järvitäytöistä on, että silttiverhot eivät ole täysin pitäviä.

Täytettävältä alueelta menetetään luontoympäristö, mahdollisesti lisääntymisympäristöjä tai voidaan aiheuttaa oleellisia muutoksia ravintoverkkoon. Nämä seikat on jätetty huomioitta tehdyissä selvityksissä.

Mikäli rautatieliikenne kasvaa, lisää se raideliikenneonnettomuuksien riskiä pohjavesialueen läheisyydessä – alueella ei ole pohjavesisuojausta. Tämä tulee huomioida kaavoituksessa. Rautatieliikenteen melu ja tärinä tulee huomioida erityisesti herkissä kohteissa, jos rautatieliikenne lisääntyy merkittävästi tehtaan toiminnan kehittymisen seurauksena.

Täyttöön liittyvä maa-ainesten louhinta ja kuljetus aiheuttavat ilmastovaikutuksia. Myös hiilinielujen väheneminen on ilmaston ja ilmanlaadun kannalta kielteistä: vaikutuksia tulee kompensoida esimerkiksi viherrakentamisella tai muilla ilmastomyönteisillä toimilla. Päästölaskelmia olisi hyvä tehdä suunnittelun taustaksi. Viheralueiden tulisi toimia myös ilmanlaadun parantajina ja ilmavirtausten ohjaajina.

Liikenteen ja tehtaan mahdolliset melupäästöt voivat ylittää ohjearvot (VNp 993/1992), joten kaavassa tulee olla varaukset meluntorjuntaan (esim. kasvillisuus tai rakenteet). Koulualueen muuttaminen suojaviheralueeksi on perusteltua, koska se voi vähentää ympäristöhaittoja. Kaavaselosteessa esitetty velvoite melutasojen rajoittamisesta on hyvä.

Melun vaikutusalue vesistöä täytettäessä voi ulottua kahden kilometrin säteelle – työrajoitukset päiväsaikaan ja luonnonsuojelullisesti herkkien aikojen (mm. norpan pesintäaika) ulkopuolelle ovat perusteltuja.

Pilaantuneen maaperän osalta kaavaan tulee sisällyttää velvoite tutkimuksista ja mahdollisista kunnostussuunnitelmista uusien rakennushankkeiden yhteydessä.

Vaikutukset maisemaan ja matkailuun

Vaikutusten tarkastelua olisi hyvä laajentaa huomioimaan myös matkailu- ja virkistyskäyttö, sillä kaavamuutoksen sosiaaliset ja ympäristövaikutukset näkyvät mm. matkailupalveluiden ja niihin suorasti tai epäsuorasti liittyvien palveluiden tarjonnassa ja kysynnässä. Tällaisten asioiden huomioiminen ja kestävä toteuttaminen luo mahdollisuuksia mm. matkailu- ja virkistyspalveluille ja sitä kautta vaikuttaa paikallistalouteen.

Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen

Palomäentien uusi linjaus on perusteltu, mutta suojavyöhykkeet ja istutukset tulee toteuttaa teknisinä suojaelementteinä melua, päästöjä ja tuulta vastaan.

Vesialueen täytön vaikutuksia satamaan tai vesiliikenteeseen ei ole arvioitu riittävästi – väyläsuunnitelma on laadittava ja sen vaikutukset selvitettävä.

Käsittely	Suvi Salmenkivi esitti lautakunnan jäsenten yksimielisesti kannattamana, että lisätään lausuntoon, että Metsä Woodilta pyydetäisiin vaihtoehtoisia ratkaisuja vesialueen täytölle.
Päätös	Täydennetty päätösehdotus hyväksyttiin.
Toimenpiteet	Kaavoituspalvelut